

Polska a unia walutowa: szanse i wyzwania dla gospodarki oraz społeczeństwa

Wiktoria Kukułka

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

e-mail: wiktoria.kukulka9@student.ue.wroc.pl

© 2025 Wiktoria Kukułka

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0). Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Cytuj jako: Kukułka, W. (2025). Polska a unia walutowa: szanse i wyzwania dla gospodarki oraz społeczeństwa. W: M. Gasz, A. Koza, A. Politaj (red.), *Ekonomia i finanse* (s. 59-73). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Streszczenie: Rozdział analizuje wieloaspektowy problem potencjalnego przystąpienia Polski do strefy euro, przedstawiając zarówno szanse, jak i wyzwania związane z integracją walutową. W części analitycznej wskazano, że korzyści z przyjęcia euro obejmują m.in. eliminację ryzyka kursowego, redukcję kosztów transakcyjnych, wzrost inwestycji zagranicznych, większą stabilność makroekonomiczną oraz przyspieszenie konwergencji gospodarczej z rozwiniętymi krajami UE. Z drugiej strony autorka zwraca uwagę na ryzyka i wyzwania, w tym utratę autonomii polityki pieniężnej, konieczność dostosowania się do wspólnych reguł fiskalnych strefy euro, a także potencjalne trudności związane z asymetrycznymi szokami gospodarczymi. W rozdziale podkreślono, że Polska obecnie nie spełnia wszystkich kryteriów z Maastricht, a jej gospodarka wymaga głębokich reform strukturalnych, w tym wzmocnienia finansów publicznych, podniesienia elastyczności rynku pracy oraz zwiększenia konkurencyjności gospodarki.

Słowa kluczowe: waluta euro, strefa euro, Unia Europejska, Polska

1. Wstęp

Z dniem 1 stycznia 2002 roku utworzono jednolity obszar walutowy obejmujący 12 państw członkowskich Unii Gospodarczej i Walutowej, powszechnie określany jako „Euroland”. Ten niezwykle skomplikowany, sformalizowany i zakrojony na szeroką skalę projekt wymagał zaangażowania oraz współpracy wszystkich uczestniczących w nim krajów, a także adaptacji społeczeństw zarówno do idei wspólnej waluty, jak i do praktycznego zastosowania jej w życiu codziennym.

Zgodnie z Traktatem z Maastricht wszystkie kraje członkowskie Unii Europejskiej są zobowiązane docelowo przystąpić do Unii Gospodarczej i Walutowej. W momencie przystąpienia do Unii Europejskiej w 2004 roku Polska również zobowiązała się do wejścia do strefy euro, zastrzegając jednak tzw. derogację. Oznacza to, że przyjęcie euro nastąpi dopiero wówczas, gdy polska gospodarka będzie w pełni gotowa i spełni wymagane kryteria konwergencji. Warto zaznaczyć, że w obliczu dynamicznych zmian w otoczeniu międzynarodowym analizy analityków finansowych i ekspertów dotyczące polskiego członkostwa w strefie euro są obarczone wysokim poziomem niepewności, a ich zakres ogranicza się głównie do przewidywania możliwych scenariuszy i szacunkowego terminu wejścia Polski do Eurostrefy (Sporek, 2025).

Kryzysy gospodarcze, polityczne napięcia, a także rosnący eurosceptycyzm w niektórych krajach członkowskich sprawiają, że istnienie i dalsza integracja UE są zagrożone. Wyjście Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej, zjawisko rosnącej popularności ruchów antyeuropejskich w wielu państwach członkowskich oraz niepewność związana z polityką migracyjną i gospodarczą stawiają pod znakiem zapytania dalszą spójność i trwałość unii. W kontekście tych zmian przystąpienie Polski do strefy euro staje się coraz bardziej skomplikowaną decyzją, która wymaga uwzględnienia nie tylko czynników ekonomicznych, ale i politycznych.

Podjęcie decyzji o przyjęciu wspólnej waluty wskazuje na potrzebę dokonania ponownego bilansu kosztów i korzyści członkostwa zarówno w perspektywie gospodarczej, jak i społecznej.

Celem rozdziału jest ocena, czy Polska spełnia kryteria konwergencji niezbędne do przystąpienia do strefy euro, a także próba weryfikacji, w jakim stopniu przyjęcie przez Polskę wspólnej waluty jest ekonomicznie uzasadnione i jakie niesie konsekwencje dla polskiej gospodarki. Dla zrealizowania tak przyjętego celu zastosowano metodę analizy krytycznej literatury oraz aktów prawnych, analizę statystyczną, badanie ankietowe oraz studium przypadku oparte na doświadczeniach państw strefy euro.

2. Założenia teoretyczne unii walutowej

Utworzenie unii walutowej było znaczącym etapem w procesie pogłębiania integracji gospodarczej i politycznej Europy. Rozpoczynając rozważania na temat unii, warto najpierw omówić definicję integracji. To pojęcie jest różnie interpretowane, w zależności od specyfiki badanej dziedziny nauki. Słowo „integracja” ma swoje korzenie w łacińskim rzeczowniku *integratio*, oznaczającym połączenie lub spójną całość składającą się z odrębnych elementów (Globse, 2024). Powstanie unii walutowej to również kluczowy element dalszej integracji gospodarczej i politycznej Europy, będący kontynuacją działań, takich jak stworzenie strefy wolnego handlu, unii celnej i wspólnego rynku. Integracja gospodarcza jest zarówno efektem, jak i jednym z fundamentalnych warunków współczesnych systemów ekonomicznych. W licznych analizach odnosi się ją do relacji międzynarodowych, a definicje tego procesu bazują na teorii Ballasa, który opisał ją jako proces łączenia elementów w całość (Tendera-Właszczuk, 2014).

Istnieje kilka form integracji gospodarczej różniących się m.in. zakresem integracji, konsekwencjami ekonomicznymi, a także proceduralnie. Na podstawie doświadczeń europejskich wyszczególnionych zostało pięć etapów:

1. **Strefa wolnego handlu** (SWH) opierająca się na eliminacji barier celnych i ilościowych w handlu prowadzonym przez państwa członkowskie ugrupowania.
2. **Unia celna** (UC) jest to SWH, w której państwa członkowskie przyjmują wspólną politykę handlową wobec krajów spoza ugrupowania, w tym wspólne stawki celne.
3. **Wspólny rynek** (*common market*) rozwija unię celną, wprowadzając dodatkowo swobodę przepływu kapitału, siły roboczej i usług między uczestnikami.
4. **Jednolity rynek** (*single market*) to rodzaj unii celnej, gdzie usunięto wszelkie bariery ograniczające handel towarami, takie jak kontrole graniczne czy formalności celne.
5. **Unia monetarna** (walutowa) to etap integracji, w którym państwa członkowskie łączą politykę pieniężną, ustalają sztywne kursy walutowe lub wprowadzają wspólną walutę zarządzaną centralnie.
6. **Unia gospodarcza** obejmuje unię monetarną, a także koordynację polityki budżetowej i fiskalnej państw członkowskich (Pukin-Sowul, 2021).

Proces integracji walutowej polega na stopniowym osiągnięciu pełnej wymienialności walut, a w końcowym etapie – na ustanowieniu wspólnej waluty w ramach uzgodnionego porozumienia integracyjnego. Unia walutowa to system, w którym odrębne jednostki administracyjne stosują wspólną walutę. Taki model integracji charakteryzuje się bardzo wysokim stopniem współpracy międzynarodowej, obejmującym wspólne korzystanie z jednej waluty oraz podporządkowanie krajów członkowskich ponadnarodowemu bankowi centralnemu. To właśnie ten element czyni strefę euro pełnoprawną unią walutową. Należy jednak podkreślić, że Unia Europejska jako całość nie jest unią walutową, ponieważ nie wszystkie państwa członkowskie przyjęły euro jako swoją walutę (Pukin-Sowul, 2021).

Integracja gospodarcza po II wojnie światowej odegrała kluczową rolę w odbudowie zniszczonej Europy i zapobieganiu przyszłemu konfliktom. Europa Zachodnia była w ruinie – zarówno pod względem gospodarczym, jak i społecznym. Przywódcy polityczni, w tym Robert Schuman, Jean Monnet, Konrad Adenauer i Alcide De Gasperi dostrzegli, że współpraca między państwami mogłaby stać się fundamentem nowego porządku międzynarodowego, który zagwarantuje stabilność, bezpieczeństwo mieszkańców i rozwój (Council of Europe, 2022). Choć zapewnienie pokoju było istotnym celem politycznym, nadrzędną aspiracją pozostawało szybkie tempo rozwoju gospodarczego, zwiększenie dobrobytu oraz podniesienie standardu życia obywateli (Tendera-Właszczuk, 2014).

2.1. Unia Gospodarcza i Walutowa (UGiW)

Wprowadzenie euro – nowej wspólnej waluty – oraz stworzenie unii gospodarczej i walutowej było jednym z najważniejszych kroków na drodze do integracji europejskiej od czasów założenia w latach 50. XX wieku trzech wspólnot: Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG), Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (ECSC) i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom) (EUR-Lex, 2018). Koncepcja unii walutowej zaczęła być rozważana w ramach Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej w latach 60. Proces ten był niezwykle skomplikowany i trwał przeszło trzy dekady. Państwa członkowskie Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG) były zobowiązane traktować kwestie kursów walutowych jako wspólne wyzwanie oraz koordynować swoje polityki gospodarcze zgodnie z artykułami 104-109 traktatu ustanawiającego EWG. Stabilność ta była kluczowa dla skutecznego wdrażania wspólnotowych polityk, zwłaszcza wspólnej polityki rolnej (Mazur, 2012).

Przystąpienie do unii gospodarczej i walutowej oznacza konieczność rezygnacji przez państwa członkowskie z prowadzenia odrębnej polityki pieniężnej. Odpowiedzialność za zarządzanie podażą pieniądza na rynku zostaje wówczas przeniesiona na wspólny bank centralny. Może to być bank centralny jednego z krajów członkowskich, jeśli wspólna waluta była wcześniej stosowana w tym państwie, lub nowo utworzony bank centralny, który nie jest powiązany z żadnym konkretnym krajem, tak jak w ramach Unii Europejskiej takim organem jest Europejski Bank Centralny, zlokalizowany we Frankfurcie nad Menem, który koordynuje politykę pieniężną wszystkich państw strefy euro (Mazur, 2012).

Z teoretycznego punktu widzenia decyzja o rezygnacji z własnej waluty i polityki pieniężnej oraz o przystąpieniu do unii walutowej jest decyzją strategiczną, która powinna się opierać na ocenie predyspozycji danej gospodarki do uczestnictwa we wspólnym obszarze walutowym, a także na analizie kosztów i korzyści związanych z takim posunięciem.

3. Zdolność Polski do spełnienia kryteriów konwergencji

Proces przyjęcia wspólnej waluty jest obwarowany koniecznością spełnienia ścisłych kryteriów konwergencji nominalnej zdefiniowanych w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). W celu dokonania oceny, czy Polska spełnia kryteria konwergencji niezbędne do przystąpienia do strefy euro, analizie poddano wskaźniki makroekonomiczne, takie jak:

- inflacja (mierzona zharmonizowanym wskaźnikiem cen konsumpcyjnych – HICP, w ujęciu rocznym, wyrażona w procentach) nie powinna przekraczać o więcej niż 1,5% inflacji trzech państw strefy euro o najbardziej stabilnych cenach;
- deficyt budżetowy nie może przekraczać 3% krajowego PKB;
- relacja długu publicznego do krajowego PKB nie może sięgać powyżej 60%;

- długoterminowa stopa procentowa kandydującego kraju nie może przekroczyć 2 punktów procentowych w stosunku do trzech państw strefy euro o najbardziej stabilnych cenach;
- utrzymanie wahań kursu walutowego w relacji do euro (standardowy przedział wahań wynosi $\pm 15\%$) przez co najmniej dwa lata (Unia Europejska, 2015).

3.1. Inflacja (*harmonised index of consumer prices, HICP*)

Rok 2022 upłynął pod znakiem silnego szoku podażowo-popytowego, który dotknął zarówno Polskę, jak i gospodarkę globalną w wyniku inwazji Rosji na Ukrainę. Szok ten negatywnie oddziaływał na wzrost PKB, wpływając na spadek dynamiki aktywności gospodarczej wśród głównych partnerów handlowych, wzrost niepewności oraz pogorszenie nastrojów rynkowych. Jednocześnie konflikt zbrojny wywołał istotny wzrost inflacji, napędzany wzrostem cen surowców na światowych rynkach i zaburzeniami w globalnych łańcuchach dostaw (Kochan, 2022).

Tabela 1. Stopa inflacji w Polsce w latach 2022-2025

Rok Miesiąc	2022	2023	2024	2025
Styczeń	9,4	16,6	3,7	4,9
Luty	8,5	18,4	2,8	4,9
Marzec	11,0	16,1	2,0	4,9
Kwiecień	12,4	14,7	2,4	4,3
Maj	13,9	13,0	2,5	-
Czerwiec	15,5	11,5	2,6	-
Lipiec	15,6	10,8	4,2	-
Sierpień	16,1	10,1	4,3	-
Wrzesień	17,2	8,2	4,9	-
Październik	17,9	6,6	5,0	-
Listopad	17,5	6,6	4,7	-
Grudzień	16,6	6,2	4,7	-

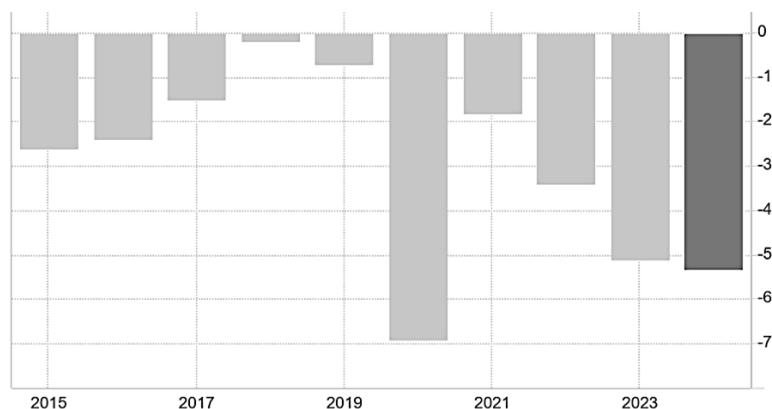
Źródło: (GUS, b.d.).

Na początku 2023 roku inflacja osiągnęła swoje maksimum, wynosząc 18,4% (tab. 1). Było to konsekwencją wcześniejszych wydarzeń, ale też tzw. efektów drugiej rundy, czyli sytuacji, w której wzrost kosztów energii i żywności przeniósł się na inne towary i usługi. Jednak już w połowie 2023 roku inflacja zaczęła gwałtownie spadać. Stało się tak dlatego, że banki centralne w odpowiedzi na wcześniejszy wzrost inflacji zaczęły podnosić stopy procentowe, co ograniczyło popyt w gospodarce. Kredyty stały się droższe, a konsumenci zaczęli ograniczać wydatki. Po okresie bardzo agresywnych podwyżek stóp procentowych, w latach 2023-2024 widoczna była tendencja do ich powolnego obniżania, aby nie wstrzymać wzrostu gospodarczego.

Kryterium inflacyjne wymaga, aby inflacja w danym kraju nie przekraczała o więcej niż 1,5 punktu procentowego, licząc w relacji do średniej stopy inflacji trzech państw UE o najniższej inflacji. W grudniu 2023 roku inflacja w Polsce, mierzona wskaźnikiem HICP, osiągnęła wartość 6,2%, stopniowo spadając do 4,7% (w 2024 roku). Stanowi to wartość powyżej dopuszczalnego progu, dlatego Polska nie spełniła kryterium inflacyjnego.

3.2. Deficyt budżetowy

W latach 2015-2019 Polska utrzymywała deficyt budżetowy na relatywnie niskim poziomie, a nawet w niektórych latach zbliżała się do zrównoważenia budżetu (np. okolice 0% PKB w 2018 roku) (rys. 1). Wynikało to m.in. z dobrej koniunktury gospodarczej, wysokiego wzrostu PKB, niskiego bezrobocia oraz rosnących dochodów budżetowych z podatków, takich jak VAT i CIT. Jednak w 2020 roku nastąpił gwałtowny wzrost deficytu – największy w analizowanym okresie. Było to bezpośrednim skutkiem pandemii COVID-19, która wymusiła na rządzie uruchomienie ogromnych programów wsparcia dla gospodarki, takich jak tarcze antykryzysowe, pomoc dla firm, ochrona miejsc pracy czy inwestycje w służbę zdrowia. Wydatki publiczne wyrzuciły w górę, podczas gdy wpływy podatkowe spadły z powodu ograniczenia aktywności gospodarczej (Czerniak i Smoleńska, 2019).

Rys. 1. Poziom deficytu budżetowego w Polsce w latach 2015-2023 (% PKB)

Źródło: (Trading Economics, b.d.a).

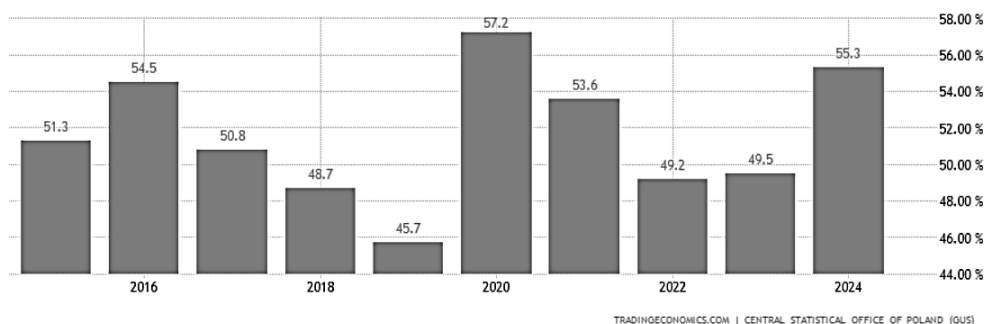
W kolejnych latach, czyli 2021-2022, deficyt pozostał na wysokim poziomie, chociaż nieco niższym niż w 2020 roku. Było to związane z dalszymi kosztami pandemii oraz nowymi programami społecznymi, a także rosnącymi kosztami obsługi długu publicznego w związku z rosnącymi stopami procentowymi. W latach 2023-2024 deficyt ponownie się pogłębił, osiągając poziom zbliżony do 5-6% PKB. Przyczyną tego stanu rzeczy były m.in. wysokie koszty obsługi zadłużenia po wcześniejszych

latach zadłużania się na potrzeby walki z kryzysami, wydatki związane z bezpieczeństwem narodowym (nakłady na armię i obronność) oraz wzrost kosztów polityki społecznej (Misztal, 2024).

Zgodnie z kryteriami z Maastricht deficyt sektora finansów publicznych nie może przekraczać 3% PKB. W 2024 roku deficyt budżetowy Polski wyniósł powyżej 5% PKB, co oznacza przekroczenie dopuszczalnego progu. Głównymi przyczynami są zwiększone wydatki na obronę narodową, pomoc dla uchodźców z Ukrainy oraz programy socjalne. Polska nie spełnia kryterium deficytu budżetowego.

3.3. Dług publiczny

Rok 2020 przyniósł drastyczny wzrost długu publicznego, osiągając poziom bliski 57% PKB (rys. 2). Było to bezpośrednim efektem pandemii COVID-19 i wprowadzonych w związku z nią ogromnych programów pomocowych dla firm, pracowników oraz sektora zdrowia (m.in. tarcze antykryzysowe, zwolnienia z ZUS, wypłaty dla przedsiębiorstw, zakup sprzętu medycznego).

Rys. 2. Poziom długu publicznego Polski do PKB w latach 2015-2024 (%)

Źródło: (Trading Economics, b.d.b).

Wzrost wydatków publicznych, przy jednoczesnym spadku dochodów podatkowych z powodu recesji, musiał zostać sfinansowany z emisji długu. W kolejnych latach, czyli 2021-2022, zauważalny był spadek relacji długu do PKB, co było efektem odbicia gospodarczego po pandemii. W 2024 roku poziom długu publicznego Polski wyniósł 55,30% wartości PKB, spełniając przy tym kryterium konwergencji o relacji długu publicznego do krajowego PKB, który nie może sięgać powyżej 60%.

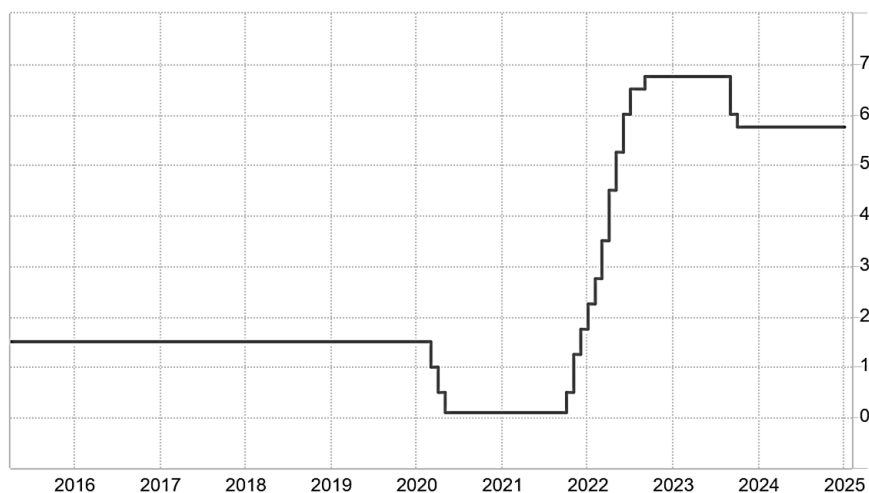
3.4. Stabilność kursu walutowego (ERM II)

Aby przyjąć euro, Polska musi uczestniczyć w mechanizmie kursowym ERM II przez co najmniej 2 lata bez dewaluacji złotego. W 2023 roku Polska nie uczestniczyła w nim, co oznacza, że nie spełnia tego kryterium. Przystąpienie do ERM II wymaga-

łoby stabilizacji kursu złotego wobec euro, co może być trudne w warunkach wysokiej inflacji i niestabilności geopolitycznej. Polska nie spełnia kryterium stabilności kursu walutowego (Michalczyk, 2013).

3.5. Długoterminowe stopy procentowe

Kryterium to zakłada, że długoterminowe stopy procentowe nie mogą przekraczać 2 punktów procentowych powyżej średniej stóp procentowych trzech najbardziej stabilnych pod względem cen państw UE. W 2023 roku długoterminowe stopy procentowe w Polsce wyniosły około 6-7% (rys. 3), podczas gdy średnia w trzech najlepszych państwach UE wynosiła około 2-3%. Polska nie spełnia kryterium stóp procentowych (EUR-Lex, 2018).

Rys. 3. Poziom stóp procentowych w Polsce w latach 2016-2025 (%)

Źródło: (Trading Economics, b.d.c).

W 2024 roku Polska spełniła tylko jedno z pięciu głównych kryteriów konwergencji – dług publiczny poniżej progu 60% PKB. Pozostałe wskaźniki, takie jak inflacja, deficyt budżetowy, stabilność kursu walutowego oraz długoterminowe stopy procentowe, pozostają powyżej dopuszczalnych limitów.

Przystąpienie do strefy euro wiąże się nie tylko z koniecznością spełnienia określonych kryteriów ekonomicznych, ale również z koniecznością dostosowania polskiego systemu prawnego do regulacji unijnych. Zgodnie z raportem EBC z czerwca 2022 roku polskie prawo nie w pełni realizuje wymogi dotyczące niezależności banku centralnego, tajności informacji oraz integracji prawnej z eurosystemem (Europejski Bank Centralny, 2022). Jako państwo objęte derogacją Polska musi dostosować swo-

je przepisy do wymagań zawartych w artykule 131 Traktatu, by móc przyjąć euro (EUR-Lex, 2018). Ważnym aspektem tego procesu jest także uzyskanie szerokiego poparcia społecznego dla decyzji o wprowadzeniu wspólnej waluty.

4. Korzyści i szanse wynikające z procesu integracji walutowej

Dokonanie oceny bilansu potencjalnych korzyści i kosztów związanych z przyjęciem euro stanowi istotne wyzwanie z uwagi na trudności w precyzyjnym oszacowaniu prawdopodobieństwa oraz intensywności zdarzeń omówionych w poprzednich rozdziałach. Dodatkowym problemem jest brak pełnej wiedzy na temat wzajemnych zależności tych prawdopodobieństw, co jeszcze bardziej komplikuje próbę stworzenia całościowego obrazu sytuacji. Kluczowym determinantem tego bilansu jest skuteczność realizacji reform strukturalnych przez polską administrację, zmiany instytucjonalne w obrębie strefy euro, kurs wymiany krajowej waluty względem euro oraz adekwatność polityki fiskalnej po dokonaniu integracji walutowej (Czeriak i Smoleńska, 2019).

Włączenie Polski do strefy euro wiąże się z szeregiem bezpośrednich korzyści, spośród których najważniejsze to likwidacja ryzyka związanego ze zmiennością kursów walutowych oraz ograniczenie kosztów zawierania transakcji międzynarodowych. Wahania kursów walut stanowią istotny czynnik destabilizujący środowisko gospodarcze, wprowadzając niepewność, która zniechęca wiele przedsiębiorstw do uczestnictwa w obrocie międzynarodowym. Przyjęcie euro pozwoliłoby uniknąć wahań i marż związanych z przewalutowaniem, co mogłoby przyczynić się do stabilizacji kosztów i zwiększenia efektywności gospodarczej (Tendera-Właszczuk, 2014).

Członkostwo w unii walutowej przyczynia się ponadto do zwiększenia odporności gospodarki na wstrząsy zewnętrzne, co przekłada się na wyższy poziom stabilności makroekonomicznej. Przyjęcie wspólnej waluty redukuje zagrożenie gwałtownych odpływów kapitału, często wywoływanych przez spekulacje walutowe lub nagłe zmiany w percepcji wiarygodności gospodarki przez inwestorów zagranicznych. Dzięki temu zmniejsza się ryzyko pojawienia się kryzysu walutowego, który mógłby zaburzyć równowagę makroekonomiczną i negatywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy (Unia Europejska, 2023).

Jedną z kluczowych korzyści jest zwiększenie przewidywalności polityki pieniężnej. W ramach funkcjonowania strefy euro odpowiedzialność za prowadzenie polityki monetarnej – czyli podejmowanie decyzji dotyczących stóp procentowych, podaży pieniądza, a także innych narzędzi wpływających na stabilność waluty – zostaje przeniesiona z krajowych banków centralnych na Europejski Bank Centralny (EBC). Tego rodzaju centralizacja decyzji monetarnych w rękach EBC pozwala na bardziej spójną i skoordynowaną politykę pieniężną w całej strefie euro, co zmniejsza ryzyko występowania wewnętrznych napięć i konfliktów pomiędzy polityką monetarną a polityką fiskalną poszczególnych państw członkowskich. W krajach, które nie należą do strefy euro, często występuje rozbieżność pomiędzy polityką monetarną,

którą prowadzi krajowy bank centralny, a polityką fiskalną rządu, co może prowadzić do napięć i nieporozumień, zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych lub gdy różne instytucje mają sprzeczne cele (Business Insider Polska, 2024).

Integracja Polski ze strefą euro stanowiłaby istotny impuls dla intensyfikacji wymiany międzynarodowej, umożliwiając krajowym podmiotom gospodarczym pełniejsze uczestnictwo w jednolitym rynku walutowym. Przystąpienie do obszaru euro ułatwiłoby ekspansję przedsiębiorstw poprzez eliminację barier walutowych, takich jak koszty wymiany walutowej oraz ryzyko kursowe, co sprzyjałoby nawiązywaniu i rozwijaniu relacji handlowych w obrębie wspólnego rynku (Czerniak i Smoleńska, 2019).

Zwiększenie intensywności handlu międzynarodowego może przynieść Polsce szereg korzyści, w tym:

- **transfer technologii** – udział w międzynarodowej wymianie handlowej sprzyja przyswajaniu nowoczesnych technologii, co poprawia konkurencyjność krajowych przedsiębiorstw;
- **napływ inwestycji** – integracja z rynkami międzynarodowymi, zwłaszcza strefy euro, przyczynia się do wzrostu inwestycji, szczególnie w sektorze produkcji eksportowej;
- **efekty skali i specjalizacja** – zwiększenie skali produkcji pozwala na obniżenie jednostkowych kosztów wytwarzania oraz sprzyja rozwojowi specjalizacji produkcyjnej;
- **efektywne wykorzystanie zasobów** – intensyfikacja handlu międzynarodowego prowadzi do optymalizacji wykorzystania dostępnych zasobów czynników produkcji, co zwiększa efektywność gospodarczą (Urbanek i Walińska, 2016).

Z ekonomicznego punktu widzenia również dostęp do zagranicznego kapitału umożliwia krajowym podmiotom zmniejszenie zależności od krajowego poziomu oszczędności, co prowadzi do obniżenia kosztów kredytowania. W konsekwencji zarówno przedsiębiorstwa, jak i gospodarstwa domowe zyskują na dostępie do tańszego kredytu, co sprzyja wzrostowi konsumpcji i inwestycji (Czerniak i Smoleńska, 2019).

Integracja z eurostrefą prowadzi do wzrostu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), gdyż wprowadzenie wspólnej waluty euro zmniejszyło ryzyko wahań kursów walutowych wewnątrz strefy euro, co zwiększa stabilność makroekonomiczną i zaufanie inwestorów. Największe efekty widoczne są w dłuższym okresie, co podkreśla korzyści z wprowadzenia euro jako czynnika wspierającego inwestycje zagraniczne (Chrzanowska i Proczek, 2010).

Warto zauważyć, że po przystąpieniu Polski do strefy euro może dojść do zmiany charakteru inwestycji zagranicznych. Do tej pory inwestycje zagraniczne koncentrowały się głównie na korzyściach kosztowych, takich jak niższe koszty pracy w Polsce. Po wejściu do strefy euro inwestorzy mogą jednak zacząć kierować swoje inwestycje na poszukiwanie dostępu do wysoko wykwalifikowanej siły roboczej, co jest istot-

nym czynnikiem przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Z perspektywy ekonomicznej oznacza to, że Polska może stać się atrakcyjnym miejscem dla inwestycji ukierunkowanych na rozwój innowacji i wykorzystanie zaawansowanych technologii, a nie tylko na obniżenie kosztów produkcji (Rubaj i Ważna, 2018).

Proces integracji walutowej, czyli przystąpienie do strefy euro, wymaga nie tylko zapewnienia, że długoterminowe korzyści z tego kroku przewyższą koszty, ale także spełnienia przez państwo tzw. kryteriów konwergencji. Ocena potencjalnych zagrożeń i kosztów związanych z tym procesem, w tym analiza zdolności kraju do spełnienia wymogów konwergencji, jest niezbędna do podjęcia świadomej decyzji o wstąpieniu do strefy euro. Ten aspekt stanowi kluczowy obszar badań naukowych, których celem jest dokładna ocena wpływu integracji walutowej na gospodarkę danego państwa.

5. Koszty i zagrożenia wynikające z procesu integracji walutowej

Jednym z najistotniejszych aspektów związanych z przystąpieniem do unii walutowej jest utrata suwerenności w zakresie polityki pieniężnej. Po przyjęciu euro decyzje dotyczące polityki monetarnej, w tym ustalanie stóp procentowych, kontrolowanie podaży pieniądza czy interwencje na rynku walutowym, zostaną przeniesione na poziom Europejskiego Banku Centralnego (EBC). EBC, jako instytucja odpowiedzialna za stabilność ceny i politykę pieniężną w strefie euro, kieruje się interesem całej unii walutowej, a nie specyficznymi potrzebami gospodarek poszczególnych państw członkowskich.

W rezultacie w przypadku gdy cykle koniunkturalne Polski będą odbiegać od tych dominujących w innych krajach strefy euro, polityka monetarna EBC może okazać się nieadekwatna do specyficznych warunków gospodarczych kraju. Przykładowo w sytuacji gdy Polska doświadczy dynamicznego wzrostu gospodarczego lub wyższej inflacji niż reszta strefy euro, decyzje podejmowane przez EBC, mające na celu stabilizację całej strefy, mogą być niewystarczające lub wręcz szkodliwe dla krajowej gospodarki. Z kolei w okresie recesji, kiedy w innych państwach członkowskich będzie konieczne obniżenie stóp procentowych, Polska, mimo potrzeby utrzymania wyższych stóp w celu zapobieżenia nadmiernemu zadłużeniu, nie będzie miała takich możliwości. W konsekwencji utrata kontroli nad polityką monetarną może prowadzić do braku elastyczności w reagowaniu na lokalne wstrząsy gospodarcze, co w dłuższej perspektywie może zwiększać podatność na destabilizację gospodarczą i ograniczać zdolność państwa do samodzielnego zarządzania kryzysami (Czerniak i Smoleńska, 2019).

Niższe stopy procentowe, charakterystyczne dla strefy euro, mogą przynosić korzyści, takie jak łatwiejszy dostęp do kredytów, co stymuluje inwestycje i konsumpcję. Jednak niosą one również poważne ryzyka. Przede wszystkim mogą prowadzić do nadmiernej akcji kredytowej, w wyniku której gospodarstwa domowe oraz przedsiębiorstwa mogą zaciągać zbyt wiele zobowiązań finansowych. W efek-

cie rośnie zadłużenie, co może stać się problematyczne, jeśli nie nastąpi odpowiedni wzrost dochodów lub poprawa sytuacji gospodarczej. Ponadto obniżenie stóp procentowych sprzyja wzrostowi konsumpcji, w tym importu towarów i usług, co może prowadzić do pogorszenia bilansu handlowego. W sytuacji gdy kraj konsumuje więcej niż produkuje, dochodzi do zwiększenia deficytu na rachunku bieżącym, co może wpłynąć na osłabienie waluty i pogorszenie stabilności gospodarczej (Urbanek i Walińska, 2016).

Doświadczenia krajów takich jak Portugalia, Irlandia, Grecja czy Hiszpania, które w przeszłości zmagaly się z kryzysami zadłużeniowymi, pokazują, jak brak ostrożności w zakresie polityki stóp procentowych może prowadzić do poważnych problemów finansowych. Przykłady te wskazują, że niskie stopy procentowe, mimo że mogą na krótką metę przynieść korzyści, w długim okresie mogą stwarzać zagrożenie dla stabilności gospodarki (Pronobis, 2008). Co więcej, aż 57% Polaków zapytanych o nastroje wobec przyjęcie euro przez Polskę obawia się głównie wzrostu cen (ARC, 2022). Podwyżki cen po wprowadzeniu euro mogą wynikać z kilku zjawisk, a jednym z nich jest tak zwany „efekt cappuccino”, który polega na zaokrąglaniu cen w górę przy przeliczaniu wartości produktów i usług z polskich złotych na euro. W praktyce oznacza to, że ceny zaokrąglają się na korzyść sprzedawców, co prowadzi do podwyżki, choć w rzeczywistości zmiana waluty nie wymagała aż takich zmian. Tego typu zaokrąglanie cen jest szczególnie zauważalne w sektorze usług, na przykład w restauracjach, gdzie ceny często dostosowywane są do nowych jednostek walutowych (Fundacja Wolności Gospodarczej, 2024).

Po wprowadzeniu euro w Polsce może również wystąpić efekt Balassy-Samuelsa, który polega na tym, że szybszy wzrost produktywności w sektorach eksportowych (np. przemysł) prowadzi do wyższych wynagrodzeń w innych sektorach, takich jak usługi, mimo że produktywność w tych branżach rośnie wolniej. Skutkiem tego może być wzrost cen usług, co w rezultacie może prowadzić do ogólnego wzrostu inflacji w gospodarce, szczególnie po przystąpieniu do strefy euro, gdy dochodzi do zbliżenia poziomu cen i wynagrodzeń z innymi krajami strefy euro (Sporek, 2025). Ze zmianą waluty idą również w parze koszty techniczne i organizacyjne, które obejmują szereg wydatków jednorazowych, m.in.: dostosowanie systemów informatycznych, produkcja nowych banknotów i monet oraz kampanie informacyjne.

6. Podsumowanie

Decyzja o przystąpieniu Polski do strefy euro powinna być rozpatrywana w kategoriach strategicznych, jako długoterminowy element polityki gospodarczej państwa, a nie jedynie krótkoterminowy wybór polityczny. W świetle istniejącego dorobku naukowego oraz doświadczeń innych państw członkowskich Unii Europejskiej nie ulega wątpliwości, iż potencjalne korzyści z uczestnictwa w unii walutowej mogą być istotne, jednak ich realizacja jest warunkowana spełnieniem szeregu kryteriów instytucjonalnych, społecznych, strukturalnych i makroekonomicznych.

Przyjęcie euro może być korzystne dla Polski, jednak warunkiem osiągnięcia pozytywnych efektów jest właściwe przygotowanie gospodarcze, instytucjonalne i społeczne.

Mając na uwadze powyższe aspekty, rekomenduje się przyjęcie następujących działań:

- przeprowadzenie kompleksowej, interdyscyplinarnej analizy kosztów, korzyści, ryzyka oraz scenariuszy przyjęcia euro, z uwzględnieniem bieżących uwarunkowań gospodarczych, geopolitycznych i społecznych,
- podjęcie niezbędnych reform strukturalnych, zwłaszcza w zakresie finansów publicznych, rynku pracy oraz instytucji gospodarczych, które zapewnią Polsce odporność na potencjalne negatywne skutki integracji walutowej,
- rozpoczęcie ogólnokrajowej, merytorycznej debaty społecznej, opartej na danych empirycznych i analizach eksperckich, aby przygotować społeczeństwo do świadomego podejmowania decyzji w kwestii przyszłości waluty narodowej,
- opracowanie mapy drogowej procesu integracji walutowej, obejmującej konkretne etapy, mierniki postępu i warunki brzegowe, które Polska musi spełnić przed formalnym wejściem do strefy euro.

Polska powinna kontynuować proces konwergencji realnej i nominalnej, przygotowując się na przyszłe przyjęcie euro, lecz bez wyznaczania sztywnej daty, dopóki nie zostaną spełnione kluczowe warunki zapewniające bezpieczeństwo i stabilność gospodarki polskiej i wystarczającą ochronę społeczeństwa przed negatywnymi konsekwencjami implementacji wspólnej waluty w naszym kraju.

Literatura

- ARC. (2022, 6 kwietnia). *Polacy podzieleni w sprawie potencjalnego wejścia do strefy euro*. Pobrano 16 lutego 2025 z <https://arc.com.pl/polacy-podzieleni-w-sprawie-potencjalnego-wejscia-do-strefy-euro%Ef%BF%BC/>
- Business Insider Polska. (2024, 2 lipca). *Euro w Polsce — wady i zalety*. Pobrano 2 listopada 2025 z <https://businessinsider.com.pl/poradnik-finansowy/euro-w-polsce-wady-i-zalety/h92xkjt>
- Chrzanowska, M. i Proczek, M. (2010). Korzyści i szanse oraz koszty i zagrożenia wynikające z uczestnictwa w unii walutowej na gruncie teorii i doświadczeń strefy euro. W: K. Opolski, D. Mycielska i J. Górski (red.), *Strefa EURO – europejska integracja gospodarczo-walutowa. E-book do studiów podyplomowych „Mechanizmy funkcjonowania strefy euro”* (s. 137-151). Pobrano 3 stycznia 2025 z https://www.researchgate.net/profile/Jaroslaw-Gorski-5/publication/359355301_STREFA_EURO_europejska_integracja_gospodarczo-walutowa/links/62372912d1e27a083bbdd2e2/STREFA-EURO-europejska-integracja-gospodarczo-walutowa.pdf#page=18
- Council of Europe. (2022). *Founding Fathers*. Pobrano 12 lutego 2024 z <https://web.archive.org/web/20220819110032/https://www.coe.int/en/web/about-us/founding-fathers>
- Czerniak, A. i Smoleńska, A. (2019). *Polska bez euro – bilans kosztów i korzyści*. Pobrano 2 listopada 2025 z https://www.politykainsight.pl/en/_resource/multimedia/20164985
- EUR-Lex. (2018, 4 kwietnia). *Traktat o Unii Europejskiej*. Pobrano 12 lutego 2024 z <https://eur-lex.europa.eu/PL/legal-content/summary/treaty-on-european-union.html>

- Europejski Bank Centralny. (2022, 1 czerwca). *Convergence Report 2022*. Pobrano 2 listopada 2025 z https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/convergence-report-2022_en
- Globe. (2024). *Tłumaczenie hasła „integracja” na łaćski*. Pobrano 12 stycznia 2024 z <https://pl.glosbe.com/s/C5%82ownik-polsko-%C5%82aci%C5%84ski/integracja>
- Główny Urząd Statystyczny (GUS). (b.d.). *Wykresy*. Pobrano 10 stycznia 2025 z <https://stat.gov.pl/wykres/1.html>
- Kochan, F. (2022, 10 kwietnia). *Polish Growth Forecast Revised Down in 2022 as Russian Invasion of Ukraine Weighs on Europe's Economy*. World Bank Group. Pobrano 2 lutego 2025 z <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/04/08/polish-growth-forecast-revised-down-in-2022-as-the-russian-invasion-weighs-on-europe-s-economy>
- Kurs na Euro. Fundacja Wolności Gospodarczej. (2024, 13 czerwca). *Efekt cappuccino w Polsce? O czym nie mówi prezes NBP? Prof. Nowak-Far w MarketNews24*. Pobrano 3 października 2025 z <https://kursnaeuro.pl/aktualnosci/efekt-cappuccino-w-polsce-o-czym-nie-mowi-prezes-nbp-prof-nowak-far-w-marketnews24>
- Mazur, G. (2012). Funkcjonowanie Unii Europejskiej. W: E. Małuszyńska i B. Gruchman, *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej* (s. 125-126). PWN.
- Michalczyk, W. (2013). Uwarunkowania kursu złotego względem euro w perspektywie przystąpienia do mechanizmu ERM2. *Finanse: czasopismo Komitetu Nauk o Finansach PAN*, 1(6), 65-86. Pobrano 18 marca 2025 z <https://bazekon.uek.krakow.pl/rekord/171253485>
- Michalek, J. J. (2010). Zarys integracji gospodarczej i walutowej w Europie. W: K. Opolski, D. Mycielska i J. Górski (red.), *Strefa EURO – europejska integracja gospodarczo-walutowa. E-book do studiów podyplomowych „Mechanizmy funkcjonowania strefy euro”* (s. 17-30). Pobrano 12 grudnia 2024 z https://www.researchgate.net/profile/Jaroslaw-Gorski-5/publication/359355301_STREFA_EURO_europejska_integracja_gospodarczo-walutowa/links/62372912d1e27a083bbdd2e2/STREFA-EURO-europejska-integracja-gospodarczo-walutowa.pdf#page=18
- Misztal, J. (2024, 14 lutego). *Ile kraje NATO wydają na zbrojenia? Coraz więcej z nich przeznaczają 2 proc. PKB*. Bankier.pl. Pobrano 3 grudnia 2025 z <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Ile-kraje-NATO-wydaja-na-zbrojenia-Coraz-wiecej-z-nich-przeznacza-2-proc-PKB-8695215.html>
- Pronobis, M. (2008). *Polska w strefie euro*. C.H.Beck.
- Pukin-Sowul, P. (2021). Strefa euro a utrata autonomii krajowej władzy polityki ekonomicznej. *Horyzonty Polityki*, 12(39), 127-403.
- Rubaj, P. i Ważna, E. (2018). Wprowadzenie wspólnej waluty euro w Polsce. *Ekonomista*, (4), 467-486. Pobrano 1 października 2025 z <https://ekonomista.pte.pl/pdf-155536-82353?filename=Wprowadzenie-wspolnej.pdf>
- Sporek, T. (2025). Perspektywy i konsekwencje wprowadzenia euro w Polsce – bilans kosztów i korzyści. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, (228), 7-21. Pobrano 1 grudnia 2025 z https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-3184025e-6ab5-49a9-8d28-85f25e0259a7/c/01_31.pdf
- Tendera-Właszczuk, H. (red.). (2014). *Kryzys Unii czy kryzys w Unii? Kierunki dyskusji nad przyszłością integracji europejskiej*. Difin.
- Trading Economics. (b.d.a). *Polski Budżet Rządu Polski*. Pobrano 10 lutego 2025 z <https://pl.tradingeconomics.com/poland/government-budget>
- Trading Economics. (b.d.b). *Polska – Dług Publiczny do PKB*. Pobrano 10 lutego 2025 z <https://pl.tradingeconomics.com/poland/government-debt-to-gdp>
- Trading Economics. (b.d.c). *Stopa procentowa w Polsce*. Pobrano 10 lutego 2025 z <https://pl.tradingeconomics.com/poland/interest-rate>
- Unia Europejska. (2015, 2 grudnia). *Warunki wejścia do strefy euro (kryteria konwergencji)*. Pobrano 3 października 2025 z <https://eur-lex.europa.eu/PL/legal-content/summary/conditions-for-joining-the-euro-convergence-criteria.html>

Unia Europejska. *Jakie są korzyści związane z euro?* Pobrano 3 lutego 2025 z https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/benefits_pl

Urbanek, P. i Walińska, E. (red.). (2016). *Ekonomia i nauki o zarządzaniu w warunkach integracji gospodarczej*. Pobrano 2 listopada 2025 z https://dspace.uni.lodz.pl/bitstream/handle/11089/19728/4-065_081-Szkopi%C5%84ski.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Zandberg, A. (2024, 4 stycznia). Czy Polska spełnia warunki przyjęcia do strefy euro? *Sprawdzamy [Wypowiedzi]*. Demagog. Pobrano 1 lutego 2025 z <https://demagog.org.pl/wypowiedzi/czy-polska-spelnia-warunki-przyjecia-do-strefy-euro-sprawdzamy/>

Poland and the Currency Union: Opportunities and Challenges for the Economy and Society

Abstract: The chapter analyses the multifaceted issue of Poland's potential accession to the eurozone, presenting both the opportunities and challenges associated with monetary integration. The analytical section highlights that the benefits of adopting the euro include, among others, the elimination of exchange rate risk, reduction of transaction costs, an increase in foreign investment, greater macroeconomic stability, and the acceleration of economic convergence with developed EU countries. On the other hand, the author draws attention to the risks and challenges, including the loss of autonomous monetary policy, the need to comply with the eurozone's common fiscal rules, as well as potential difficulties related to asymmetric economic shocks. The article emphasises that Poland currently does not meet all of the Maastricht criteria, and its economy requires profound structural reforms, including strengthening public finances, increasing labour market flexibility, and enhancing the overall competitiveness of the economy.

Keywords: euro, eurozone, European Union (EU), Poland